

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

เศรษฐศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ผู้เรียบเรียง

อาจารย์ณัฏฐา เลี้ยวไพโรจน์

ผู้ตรวจ

รองศาสตราจารย์อมรา รอดดารา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมนึก ปฏิปทานนท์

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จัดทำขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการออมและการลงทุนต่อระบบ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนในภาคครัวเรือน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมและการลงทุน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุนในสังคมไทย ความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ความหมาย หลักการและ เป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น การประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น การคุ้มครองสิทธิของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบเศรษฐกิจ แบบต่าง ๆ หลักการและผลกระทบของการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันทางเศรษฐกิจใน ภูมิภาคเอเชีย การกระจายทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิต และราคา

โดยหนังสือเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ ผังสาระการเรียนรู้ จุดประกายความคิด เนื้อหา สาระที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ QR CODE เกี่ยวกับเนื้อหา เพิ่มเติมเสริมความรู้ ชวนคิดกับ เศรษฐศาสตร์ โครงการสู่นวัตกรรม กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และผังสรุป สาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นสื่อ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙

แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

พ.ศ. ๒๕๖๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-05-5160-6

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การออมและการลงทุน

หน้า

๕

- ความหมายและความสำคัญของการออมและการลงทุนต่อระบบเศรษฐกิจ
- การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน
- ปัจจัยของการออมและการลงทุน
- ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุนในสังคมไทย

๖

๑๐

๑๕

๑๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตสินค้าและบริการ

๒๐

- ความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
- การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

๒๑

๒๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓๔

- ความหมาย หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น
- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

๓๕

๔๑

๔๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค

๕๑

- การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค
- กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ตามกฎหมายในฐานะผู้บริโภค
- แนวทางการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค

๕๒

๕๓

๕๘

๕๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

๖๓

- ระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ
- หลักการและผลกระทบของการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย
- การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิต และราคาสินค้า

๖๔

๖๗

๗๑

๗๔

บรรณานุกรม

๗๙

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

การออมและการลงทุน

ผังสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม (ส ๓.๑ ม.๒/๑)

สาระสำคัญ

การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ และเป็นพื้นฐานของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยเริ่มจากหน่วยย่อยที่สุด คือ ครอบครัว ไปจนถึงสังคมระดับประเทศ ซึ่งการบริหารจัดการเงินออมภาคครัวเรือนเป็นการใช้จ่ายของบุคคลในครอบครัวอย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับสถานการณ์ ปัจจัยของการลงทุนและการออม เช่น อัตราดอกเบี้ย ค่าของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับอนาคต มีผลต่อการลงทุนและการออม การนำเงินออมไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นหรือสร้างผลตอบแทนที่คุ้มค่าจะเป็นการช่วยสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

การออมและการลงทุน

เมื่อเกิดการออมและการลงทุน
จะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
และผู้ออมก็จะได้รับดอกเบี้ยเงินฝาก

จุดประกายความคิด

ในชีวิตประจำวันนักเรียนมีการออมเงินหรือลงทุนกับสถาบันการเงินใดบ้าง และส่งผลดีอย่างไร

๑. ความหมายและความสำคัญของการออมและการลงทุน ต่อระบบเศรษฐกิจ

๑.๑ ความหมายของการออมและการลงทุน

๑) **การออม** หมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภค เป็นการเก็บรายได้ส่วนหนึ่งไว้เพื่อการใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต การออมมีหลายรูปแบบ เช่น การออมโดยนำเงินไปฝากธนาคาร การออมโดยนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ การออมโดยนำเงินไปลงทุนเพื่อหาผลตอบแทน การออมเป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงินเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉิน

๒) **การลงทุน** หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ปริมาณสินค้านำทุนเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของสินค้านำทุนจะช่วยให้ความสามารถในการผลิตหรือประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการในอนาคตเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้การลงทุนในอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การทำให้มีสินทรัพย์ทางการเงินเพิ่มขึ้นโดยการนำเงินที่มีอยู่ไปดำเนินการเพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคต แต่การลงทุนมีความเสี่ยงอาจทำให้เกิดการขาดทุนได้ ดังนั้น ผู้ลงทุนจึงควรศึกษาข้อมูลก่อนลงทุนอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ผลตอบแทนเป็นกำไรตามที่คาดหวังไว้ และลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

การฝากเงินที่ธนาคารจะได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย

ความสำคัญ ของการออม และการลงทุน

๑. ความสำคัญของการออม การออมก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น

เกิดความมั่นคงทางการเงิน มีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน เช่น ตกงาน

ช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน เช่น การออมเงินเพื่อซื้อบ้านหรือสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ

การออมเพื่อการลงทุน เป็นการนำเงินออมไปลงทุนเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การซื้อพันธบัตรหรือกองทุน ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

การออมเพื่อวัยเกษียณ เป็นการออมระยะยาวเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามที่พ้นวัยทำงานโดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย

๒. ความสำคัญของการลงทุน การลงทุนก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น

ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งในรูปแบบของดอกเบี้ย กำไร ค่าเช่า หรือเงินปันผล ซึ่งได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเงินออม

การลงทุนทำให้เกิดการผลิต การจ้างงาน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเกิดการขยายตัว

การลงทุนเป็นการรักษาอำนาจซื้อจากภาวะเงินเฟ้อ แม้จะเกิดภาวะเงินเฟ้อแต่ผู้ลงทุนยังคงได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนตามที่กำหนด เช่น การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล

การวางแผนการออมผ่านการลงทุนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินอย่างรวดเร็ว

ในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุนในประเทศ เนื่องจากเงินออมเป็นแหล่งของเงินลงทุน ซึ่งมีความสำคัญต่อการลงทุนเมื่อผสานกับแรงงานเครื่องจักรที่มีคุณภาพ และการบริหารจัดการที่ดี ก็จะช่วยเพิ่มความสามารถในการผลิตและเพิ่มอัตราการจ้างงาน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวและเจริญก้าวหน้า

ในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การออมจะช่วยลดผลกระทบจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากในภาวะเศรษฐกิจถดถอย การลงทุนจากต่างประเทศย่อมลดลง ทำให้การลงทุนภายในประเทศที่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศนั้นได้รับผลกระทบ ซึ่งการออมจะช่วยลดการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศได้มาก แม้ว่าการลงทุนจากต่างประเทศจะลดลง แต่การลงทุนจากการออมที่ยังคงดำเนินต่อไป ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพ คือในระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงาน มีการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการอย่างเต็มที่ และระดับราคาโดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากเกินไป

ชวนคิดกับเศรษฐศาสตร์

หากปริมาณการออมของภาคครัวเรือนลดลง นักเรียนคิดว่า จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไร

การออม

ตารางเปรียบเทียบ การออมและการลงทุน

การลงทุน

เพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต
ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์

เพื่อต่อยอดทรัพย์สินที่มีอยู่
ให้เพิ่มมากขึ้น

ดอกเบี้ย

ผลตอบแทน

ดอกเบี้ย เงินปันผล กำไร
หรือขาดทุนจากการลงทุน

ความเสี่ยงต่ำ ผลตอบแทนน้อย
เพราะเงินที่ฝากกับสถาบันการเงิน
ที่อยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครอง
เงินฝากมีกองทุนคุ้มครอง
เงินฝากค้ำประกัน

ความเสี่ยง

มีความเสี่ยงมากขึ้นขึ้นอยู่กับ
ประเภทของการลงทุน

สภาพคล่องสูง เงินต้นปลอดภัย
(วงเงินคุ้มครอง ๑ ล้านบาท ต่อ
๑ รายผู้ฝาก ต่อ ๑ สถาบันการเงิน)

จุดแข็ง

มีโอกาสได้รับผลตอบแทน
ที่มากกว่า ทั้งจากกำไร
หรือจากภาษีที่ลดหย่อนได้

ได้ผลตอบแทนต่ำ

จุดอ่อน

มีโอกาสขาดทุน
จากการลงทุน

ชวนคิดกับเศรษฐศาสตร์

หากนักเรียนต้องการผลตอบแทนที่มีความคุ้มค่าและมีความเสี่ยงน้อย นักเรียนจะเลือกวิธีการออมหรือการลงทุน เพราะเหตุใด

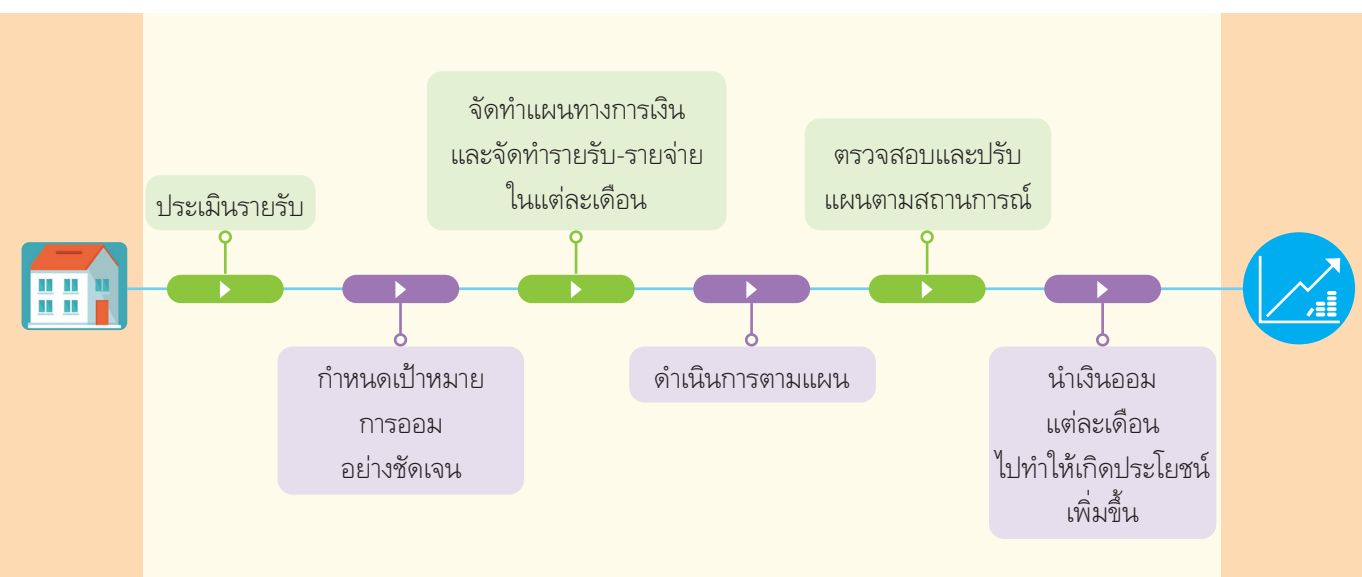
๒. การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน

๒.๑ การบริหารจัดการเงินออมภาคครัวเรือน

การออมภาคครัวเรือนเป็นแหล่งเงินทุนในประเทศที่สำคัญ เมื่อมีระดับการออมสูง จะทำให้ประเทศลดการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศลง เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวมากขึ้น การออมสามารถเพิ่มรายได้โดยให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย การออมแบ่งได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

- **การออมระยะสั้น** เงินออมที่เก็บเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี หรือนำมาใช้ประโยชน์ในยามฉุกเฉิน เช่น รักษาพยาบาล ตกงาน ขาดสภาพคล่องทางการเงิน
- **การออมระยะยาว** เงินออมที่เก็บเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในระยะเวลา ๓ ปีขึ้นไป เป็นการวางแผนการเงินสำหรับอนาคตข้างหน้า เช่น ใช้หลังเกษียณ ดูแลสุขภาพเมื่ออายุเพิ่มขึ้น

ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารจัดการเงินออมของภาคครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งควรดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ชวนคิดกับเศรษฐศาสตร์

ครอบครัวของนักเรียนมีการวางแผนการออมในลักษณะใด และการออมในลักษณะดังกล่าวส่งผลดีอย่างไรบ้าง

๑) ประเมินรายรับ

สมาชิกในครอบครัวควรพิจารณาถึงรายรับหรือรายได้ของครอบครัวว่ามีเพียงพอและเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายหรือไม่ คือ ต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย พร้อมทั้งพิจารณาว่าค่าใช้จ่ายในครอบครัวประเภทใดสูงเกินไป หรือไม่มีความจำเป็น เพื่อตัดค่าใช้จ่ายในส่วนนั้นออก รวมทั้งทราบว่ารายได้ทางใดน้อยเกินไปหรือสามารถหาทางเพิ่มได้อีก ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวสามารถวางแผนทางการเงินได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

๒) กำหนดเป้าหมายการออมอย่างชัดเจน

ตั้งเป้าหมายและกำหนดเวลาให้ชัดเจน รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายให้สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินในช่วงเวลานั้น ๆ เช่น หากในขณะนี้ครอบครัวมีรายได้น้อยหรือภาระทางการเงินมาก ก็อาจเลื่อนเป้าหมายที่สำคัญออกไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญหรือเร่งด่วนก่อน

ตัวอย่างเป้าหมายการออม

เป้าหมายของการออมในอนาคต	จำนวนเงิน	ปีที่กำหนด
๑. เพื่อการศึกษา		
๒. เพื่อการท่องเที่ยว		
๓. เพื่อซื้อรถยนต์		
๔. เพื่อรักษาพยาบาล		
๕. เพื่อซื้อบ้าน		

ชวนคิดกับเศรษฐศาสตร์

นักเรียนมีการตั้งเป้าหมายและวางแผนการออมของตนเองอย่างไรบ้าง และเมื่อปฏิบัติดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีอย่างไร

๓) จัดทำแผนทางการเงินและจัดทำรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน

จัดทำแผนการบริหารเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ในครอบครัว เช่น ควรใช้เงินอย่างไรหารายได้เพิ่มเติมได้อย่างไร หรือนำไปลงทุนอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ทั้งนี้ ครัวเรือนต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายในแต่ละเดือนที่รัดกุม เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ที่สำคัญครัวเรือนต้องมีเป้าหมายการออมในแต่ละเดือน เพื่อให้เงินออมที่รวบรวมได้สามารถนำไปใช้ตามแผนที่กำหนดไว้ การทำบัญชีรายรับและรายจ่ายแต่ละเดือนสามารถทำได้ ดังนี้

ตัวอย่าง การทำบัญชีครัวเรือน/รายรับ-รายจ่ายประจำเดือน

รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)
๑. เงินเดือนประจำ _____	๑. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าเช่าบ้าน _____ ค่าไฟฟ้า _____ ค่าน้ำประปา _____ ค่าโทรศัพท์ _____
๒. รายได้พิเศษ ทำงานนอกเวลา (โอที) _____ ค่าขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต _____	๒. ค่าอาหาร อาหารเช้า _____ อาหารกลางวัน _____ อาหารเย็น _____
๓. รายได้จากการรับจ้างทั่วไป _____	๓. ค่าเล่าเรียนบุตร _____
๔. _____	๔. ค่ารักษาพยาบาล _____
๕. _____	๕. ค่าเสื้อผ้า _____
๖. _____	๖. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ _____
รวมเป็นเงิน _____ บาท	รวมเป็นเงิน _____ บาท
ยอดคงเหลือ _____ บาท	

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก “บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง” โดย นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, ๒๕๕๐, วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๑๕(๓), ๒๕-๒๙.

๔) ดำเนินการตามแผน

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการออมเงินของภาคครัวเรือน คือ ความมุ่งมั่นและมีวินัย เพราะหากขาดการปฏิบัติที่จริงจังและต่อเนื่อง ก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมายได้

๕) ตรวจสอบและปรับแผนตามสถานการณ์

สมาชิกในครอบครัวควรหมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยทุก ๆ ๖ เดือน ว่าทุกอย่างเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หากไม่ก็ต้องหาสาเหตุว่า เกิดจากคนในครอบครัวเอง หรือมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน แล้วปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หากทำเช่นนั้นไปเรื่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดวินัยทางการเงินและมีความมั่นคงทางการเงินอย่างแน่นอน

๖) นำเงินออมแต่ละเดือนไปทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น

ผู้ออมเงินต้องวางแผนการนำเงินออมไปทำให้เกิดผลประโยชน์ เช่น นำเงินไปฝากธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือการนำเงินไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล เพื่อให้ได้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย การนำเงินไปซื้อหุ้นของธุรกิจ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล หรือการนำไปแสวงหาผลประโยชน์อื่น ๆ ตามที่ผู้ออมต้องการ

๒.๒ การบริหารจัดการการลงทุนในภาคครัวเรือน

การลงทุน เป็นการนำเงินออมที่สะสมไปลงทุน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์เพิ่มขึ้น ซึ่งในการดำเนินการเพื่อการลงทุนนั้นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี ดังนี้

การกำหนดวัตถุประสงค์

ผู้ลงทุนที่เป็นครัวเรือนต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุนก่อน เพราะการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะทำให้สามารถเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น จะลงทุนเพื่ออะไร ฐานะทางการเงินของครัวเรือนเป็นอย่างไร ยอมรับความเสี่ยงต่อการลงทุนครั้งนี้ได้มากน้อยเท่าใด

๑

การจัดแนวทางการลงทุน

การกำหนดแนวทางการลงทุนของครัวเรือน เริ่มจากการตัดสินใจจัดสรรเงินลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภทในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การลงทุน เช่น จะนำเงินไปซื้อหุ้นจากธุรกิจต่าง ๆ จำนวนเท่าไร หรือจะนำเงินไปซื้อหุ้นของกองทุนต่าง ๆ จำนวนเท่าไร

๒

การวิเคราะห์และการเลือกหลักทรัพย์

หลักทรัพย์ลงทุนธุรกิจมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ครัวเรือนจะเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ของธุรกิจใด ต้องศึกษาผลประกอบการ แนวโน้มของธุรกิจดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยครัวเรือนอาจจะมีการกระจายกลุ่มหลักทรัพย์ลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากความเสียหายของธุรกิจประเภทใดประเภทหนึ่ง

๓

การประเมินผล

การประเมินผลการลงทุนครัวเรือนตลอดเวลา ทำให้มีอำนาจตัดสินใจในการลงทุนเพิ่มขึ้น เช่น ถ้าหุ้นหรือหลักทรัพย์ใดมีมูลค่าลดลงอาจตัดสินใจขาย หรือนำเงินไปลงทุนในหุ้นหรือหลักทรัพย์อื่นที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงในการลงทุนของครัวเรือนลงได้

๔

ปัจจุบันมีสถาบันการเงินเกิดขึ้นมากมาย มีการระดมเงินทุนหลากหลายรูปแบบ เช่น การชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ แล้วให้ผลตอบแทนสูง หรือการชักชวนลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ โดยการหาสมาชิก ดังนั้น การนำเงินออมไปลงทุนควรศึกษาข้อมูลให้ละเอียด เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

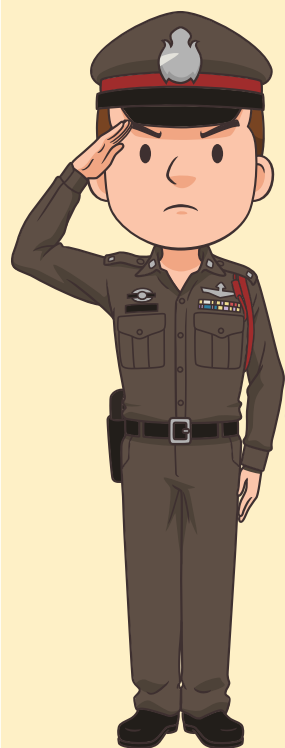

เพิ่มเติมเสริมความรู้

ปัจจุบันมีขบวนการมิจฉาชีพ หลอกให้ลงทุนผ่านช่องทางออนไลน์หลากหลายรูปแบบ โดยเสนอผลตอบแทนสูง เพื่อสร้างแรงจูงใจและเร่งรัดให้ตัดสินใจลงทุน ทำให้มีผู้ตกเป็นเหยื่อและสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมาก

ทำไม ตั้งสติไว้ ไม่โดนหลอกลงทุนออนไลน์

ไม่หลงเชื่อ

ผลตอบแทน
สูงเกินจริง

ไม่รีบร้อน

ควรตรวจสอบ
ก่อนลงทุน

ไม่โอนเงิน

เข้าบัญชีส่วนตัว
ของบุคคลอื่น
หากลงทุนในบริษัท
ต้องโอนเข้าบริษัท
เท่านั้น

๓. ปัจจัยของการออมและการลงทุน

๓.๑ ปัจจัยที่กำหนดการออม

๑) **อัตราเงินเฟ้อ** เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าของเงิน ซึ่งปัจจุบันราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเงินเฟ้อ ทำให้เงินมีมูลค่าหรืออำนาจซื้อลดลง ดังนั้น ดอกเบี้ยเงินฝากจึงยังไม่ใช้ผลตอบแทนที่แท้จริง ต้องมีการหักผลกระทบจากเงินเฟ้อออกก่อน จึงอาจกล่าวได้ว่าเงินจากดอกเบี้ยที่ได้รับจากการออมไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ในกรณีนี้ผู้ฝากอาจนำเงินไปลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงกว่า

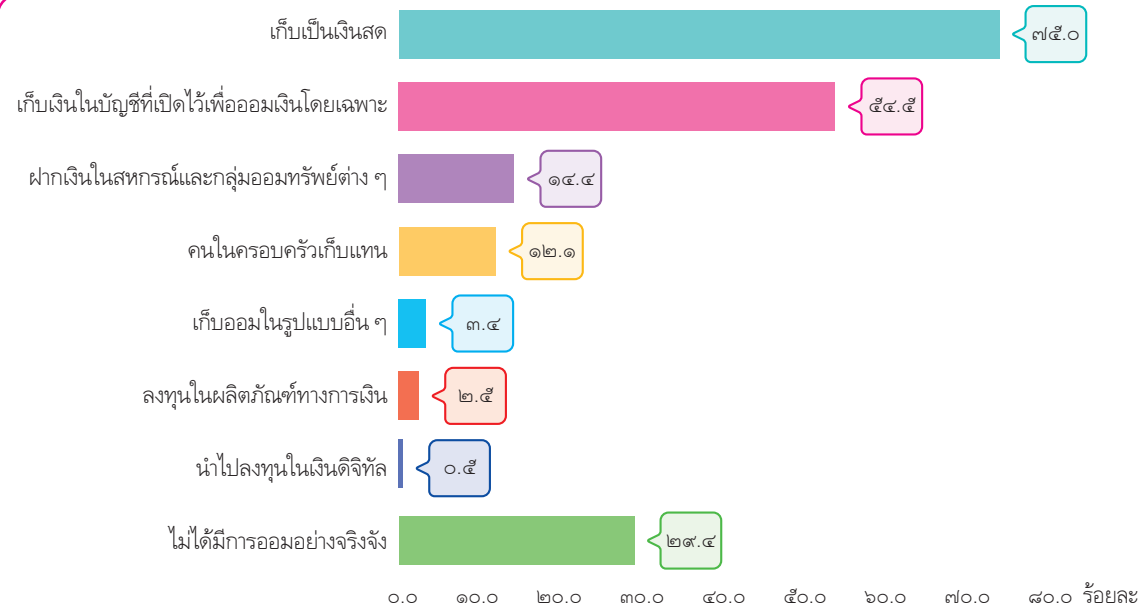
๒) **ผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม** เช่น ดอกเบี้ย ถ้าผลตอบแทนที่ได้รับอยู่ในอัตราสูงก็จะ เป็นแรงจูงใจให้ครัวเรือนมีการออมทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินออมก็จะเพิ่มสูงขึ้น

๓) **การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต** ถ้าประชาชนคาดการณ์ว่ารัฐบาลจะเพิ่มอัตราภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย ประชาชนอาจรีบซื้อสินค้าต่าง ๆ เพราะเกรงว่าสินค้าในอนาคตจะมีราคาสูงขึ้น เป็นผลทำให้การออมในปัจจุบันลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดว่า รัฐบาลจะลดภาษีต่าง ๆ ในอนาคต ประชาชนก็อาจออมเงินในปัจจุบันไว้เพื่อนำไปใช้จ่ายในอนาคตก็ได้

๔) **ขนาดของรายได้** บุคคลที่มีรายได้สูงย่อมมีโอกาสในการออมเงินสูงกว่าบุคคลที่มีรายได้น้อย

๕) **เทคโนโลยี** การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อำนวยความสะดวกในการบริการฝากหรือ โอนเงิน ช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าการออมเป็นเรื่องง่าย มีความคล่องตัว จึงทำให้มีการออมมากขึ้น

ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม จำแนกตามวิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม

หมายเหตุ. จาก สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๕ โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๕.

๓.๒ ปัจจัยที่กำหนดการลงทุน

ปัจจัยที่กำหนดการลงทุน มีดังนี้

๑) **ค่าของเงิน** ปัจจุบันค่าของเงินมีผลกระทบต่อการลงทุนอย่างมาก ถ้าค่าของเงินไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ผู้ลงทุนส่วนใหญ่มักจะลงทุนในการซื้อพันธบัตรหรือหุ้นกู้ ในทางกลับกัน ถ้าช่วงเวลาใดค่าของเงินเปลี่ยนแปลงมาก ผู้ลงทุนจะหันกลับมาลงทุนในธุรกิจที่เสี่ยงมากขึ้น เพราะต้องการได้ผลตอบแทนสูง และคุ้มกับความเสี่ยงเกี่ยวกับค่าของเงิน

๒) **อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง** การลงทุนต่าง ๆ ในทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนก็ต้องหวังผลตอบแทนสูงและมีความเสี่ยงต่ำ

๓) **การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต** เช่น การคาดการณ์ว่าภาวะเศรษฐกิจในอนาคตจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจต่าง ๆ มีแนวโน้มของกำไรเพิ่มขึ้น นักลงทุนมีความต้องการเข้าไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะคาดว่าจะได้รับรายได้หรือเงินปันผลเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะได้กำไรมากขึ้น

๔) **ขนาดของรายได้** ผู้ลงทุนมีฐานะที่มั่นคง มีรายได้ที่แน่นอน ไม่มีภาระครอบครัวมากนัก อาจลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงได้ เพราะต้องการสร้างผลกำไรที่เพิ่มขึ้นจากรายได้ของตนเอง

ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนของภาคธุรกิจ เช่น

๑) **กำไรที่คาดว่าจะได้รับ** ในการลงทุน ภาคธุรกิจต้องคิดถึงผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุนว่าคุ้มค่างกับเงินที่ลงทุนหรือไม่ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเกิดการขาดทุน

๒) **อัตราดอกเบี้ย** เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายให้กับเจ้าของเงินทุนในการกู้ยืมมาดำเนินธุรกิจ ดังนั้นหากอัตราดอกเบี้ยสูง การลงทุนก็จะลดลง แต่หากอัตราดอกเบี้ยต่ำ การลงทุนก็จะเพิ่มขึ้น

๓) **ราคาปัจจัยการผลิต** หากต้นทุนปัจจัยการผลิตสูงขึ้นจะส่งผลทำให้ผู้ประกอบการมีกำไรจากการผลิตสินค้าและบริการลดลง

๔) **ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี** การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะช่วยให้การผลิตมีความสะดวกรวดเร็ว มีความหลากหลายและทันสมัย สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ได้

๕) **นโยบายของรัฐบาล** หากรัฐบาลมีทิศทางนโยบายในการลงทุนที่มีความชัดเจนทั้งในด้านภาษี การส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาอุตสาหกรรม จะช่วยให้ผู้ประกอบการตัดสินใจลงทุนได้ง่ายขึ้น

๔. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุนในสังคมไทย

๔.๑ ปัญหาของการออมในสังคมไทย

ปัญหาของการออมในสังคมไทย มีดังนี้

๑) **ประชากรมีรายได้น้อย** รายได้หลักส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือเพื่อการเก็บออมจึงมีน้อย นอกจากนั้น ประชากรกลุ่มที่มีรายได้น้อยจำนวนมากต้องไปกู้เงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

๒) **ประชากรขาดความรู้ด้านการออม** ประชากรส่วนใหญ่ใช้จ่ายสินค้าโดยไม่คำนึงถึงรายได้ของตนเอง ทำให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะขาดความรู้ในเรื่องของการวางแผนการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ไม่มีแผนการใช้จ่ายและการออมเงินที่แน่นอน นอกจากนี้ ในปัจจุบันการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยค่อนข้างต่ำ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการออม

๓) **การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ** เช่น ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลมักดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ครัวเรือนจึงขาดแรงจูงใจในการออมเงิน เพราะส่วนใหญ่หมดไปกับการบริโภคสินค้าต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

๔) **สถาบันการเงินส่วนใหญ่อยู่ในตัวเมือง** ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทขาดแหล่งออมเงินอย่างเป็นระบบ การนำเงินไปฝากหรือถอนที่สถาบันการเงินต้องมีการเดินทาง ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากในแต่ละครั้ง ครัวเรือนบางส่วนจึงต้องเก็บเงินไว้ในครัวเรือนซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทน

๔.๒ ปัญหาของการลงทุนในสังคมไทย

ปัญหาของการลงทุนในสังคมไทยในภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจของประเทศ มีดังนี้

๑) **ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อย** ซึ่งส่วนใหญ่ใช้รายได้ไปเพื่อการบริโภค เงินที่เหลือเก็บออมจึงมีน้อย ทำให้เงินที่จะนำไปลงทุนมีน้อย ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องพึ่งเงินลงทุนจากต่างประเทศอยู่เสมอ

๒) **ประชากรขาดความรู้ด้านการลงทุน** ดังนั้น จึงนำเงินออมไปฝากธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบของการฝากประจำ ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ต่ำกว่าการลงทุนในช่องทางอื่น ๆ ทั้งนี้ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการนำเงินฝากไว้กับธนาคารมีความปลอดภัย ไม่สูญหาย ประชากรจึงมั่นใจในการฝากเงินมากกว่าการนำไปลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงมากกว่า

๓) **การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ** การที่ภาวะเศรษฐกิจไม่คงที่ ทำให้ผู้ลงทุนบางรายไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวขาดทุนและกลัวผลตอบแทนที่ได้รับต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน

๔.๓ แนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุนในสังคมไทย

๑) **แนวทางการแก้ปัญหาการออม** เช่น

(๑) ภาครัฐควรมีมาตรการผลักดันให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีเงินเหลือเก็บออม

(๒) เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเก็บออมเงินแก่ประชาชน

(๓) เร่งพัฒนาทักษะการบริหารจัดการเงินให้กับประชาชน ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาหนี้ทั้งในและนอกระบบ

๒) **แนวทางการแก้ปัญหาการลงทุน** เช่น

(๑) สนับสนุนการสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างทั่วถึง

(๒) ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการวางแผนการเงินและการลงทุนแก่ประชาชน เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการลงทุน

นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน เช่น การเข้าถึงบริการทางการศึกษาและสาธารณสุขที่มีคุณภาพ การใช้กลไกด้านภาษีเพื่อกระจายรายได้และความมั่นคง นโยบายเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G

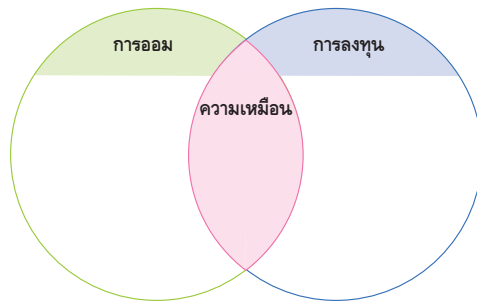
ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล

๑. นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการออมและการลงทุน โดยใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้
 - ในชีวิตประจำวันนักเรียนมีการออมเงินหรือลงทุนกับสถาบันการเงินใดบ้าง และส่งผลดีอย่างไร

P

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้

๒. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออมและการลงทุนเป็นแผนภาพความคิด

๓. นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความสำคัญของการออมและการลงทุน แล้วสรุปเป็นแผนภาพความคิด

A1

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ

๔. นักเรียนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการลงทุนในสังคมไทย โดยยกตัวอย่างประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อการออมและการลงทุนมาอย่างละ ๑ ปัญหา แล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก
๕. นักเรียนร่วมกันสรุปหลักการเกี่ยวกับปัญหาการออมเงินและการลงทุนในสังคมไทย

A2

ขั้นสื่อสารและนำเสนอ

๖. นักเรียนนำเสนอประเด็นปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการออมเงินและการลงทุนในสังคมไทย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

S

ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ

๗. นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากหน่วยการเรียนรู้นี้ไปถ่ายทอดให้สมาชิกในครอบครัวฟัง เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงความสำคัญของการออมและการลงทุน

ฝั่ง

สรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ความหมายและความสำคัญของการออมและการลงทุนต่อระบบเศรษฐกิจ

๑. **การออม** หมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภค เป็นการแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้ที่รับมาเก็บออมไว้ เพื่อใช้จ่ายในอนาคต และการฝากเงินไว้กับธนาคารจะทำให้ได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

๒. **การลงทุน** หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ปริมาณสินค้านำมาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังหมายถึงการทำให้มีสินทรัพย์ทางการเงินเพิ่มขึ้นด้วยการนำเงินออมไปใช้เพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่สูงกว่าการออม การออมและการลงทุนมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การออมเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญต่อการลงทุนในประเทศ ซึ่งช่วยเพิ่มการผลิตและอัตราการจ้างงานในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การออมจะช่วยลดผลกระทบจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ คือลดการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ

การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน

การบริหารจัดการเงินออมภาคครัวเรือน

การบริหารจัดการเงินออมให้มีประสิทธิภาพ ผู้ออมควรกำหนดเป้าหมายของการออมอย่างชัดเจน จัดทำรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน และนำเงินออมไปทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น

การบริหารจัดการการลงทุนในภาคครัวเรือน

การลงทุน ผู้ลงทุนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนอย่างละเอียด และต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดี โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดแนวทางการลงทุน การวิเคราะห์หลักทรัพย์ การประเมินผล

การออมและการลงทุน

ปัจจัยของการออมและการลงทุน

การออมและการลงทุนมีปัจจัยสำคัญที่ผู้ออมและผู้ลงทุนควรคำนึงถึง คือ อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ ผลตอบแทน การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ขนาดของรายได้ เทคโนโลยี และนโยบายของรัฐบาล

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุนในสังคมไทย

- **ปัญหาของการออม** ได้แก่ ประชากรมีรายได้ต่ำ ประชากรขาดความรู้ด้านการออม การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ สถาบันการเงินส่วนใหญ่อยู่ในตัวเมือง
- **ปัญหาของการลงทุน** ได้แก่ ประชากรมีรายได้ต่ำ ประชากรขาดความรู้ด้านการลงทุน การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ
- **แนวทางการแก้ปัญหาการออมและการลงทุน** เช่น ภาครัฐควรมีมาตรการผลักดันให้ประชาชนมีการเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้จ่าย เพื่อจะได้มีเงินเหลือเก็บออมและเพียงพอต่อการลงทุน และภาครัฐให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง การลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน